

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS 2009–2012 METŲ STRATEGIJOS IR JOS ĮGYVENDINIMO 2009–2010 METŲ PRIEMONIŲ PLANO PATVIRTINIMO

2009 m. birželio 25 d. Nr. 669

Vilnius

Įgyvendindama Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008–2012 metų programos įgyvendinimo priemonių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. vasario 25 d. nutarimu Nr. 189 (Žin., 2009, Nr. [33-1268](#)), 3 lentelės 618 punktą, siekdama gerinti darbuotojų saugą ir sveikatą ir atsižvelgdama į 2007 m. vasario 21 d. priimtą Europos Komisijos komunikatą Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir regionų komitetui „2007–2012 m. Bendrijos darbuotojų sveikatos ir saugos strategija: gerinti darbo kokybę ir našumą“ (KOM(2007)62 galutinis), Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a :

1. Patvirtinti pridedamus:

1.1. Darbuotojų saugos ir sveikatos 2009–2012 metų strategiją (toliau vadinama – Strategija);

1.2. Darbuotojų saugos ir sveikatos 2009–2012 metų strategijos įgyvendinimo 2009–2010 metų priemonių planą (toliau vadinama – Planas).

2. Pavesti:

2.1. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai:

2.1.1. koordinuoti Strategijos įgyvendinimą;

2.1.2. iki 2010 m. birželio 1 d. parengti ir Lietuvos Respublikos Vyriausybei pateikti Darbuotojų saugos ir sveikatos 2009–2012 metų strategijos įgyvendinimo 2011–2012 metų priemonių planą;

2.2. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, Sveikatos apsaugos ministerijai, Švietimo ir mokslo ministerijai ir Žemės ūkio ministerijai – įgyvendinti Plane numatytas priemones, numatyti lėšas joms įgyvendinti;

2.3. Sveikatos apsaugos ministerijai, Švietimo ir mokslo ministerijai ir Žemės ūkio ministerijai – kasmet iki balandžio 1 d. teikti Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai informaciją apie Strategijos priemonių įgyvendinimą.

3. Nustatyti, kad Plane numatytos priemonės finansuojamos iš atitinkamų metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme atitinkamoms ministerijoms, institucijoms ir kitiems subjektams, atsakingiems už priemonių įgyvendinimą, patvirtintų bendrųjų asignavimų, Europos Sąjungos, tarptautinių organizacijų ir kitų lėšų.

4. Pasiūlyti mokslo ir studijų institucijoms, nacionaliniams profesinių sąjungų ir darbdavių organizacijų susivienijimams, asociacijoms, įmonėms, organizacijoms, savivaldybėms dalyvauti įgyvendinant Strategiją.

Ministras Pirmininkas

Andrius Kubilius

Socialinės apsaugos ir darbo ministras

Rimantas Dagys

DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS 2009–2012 METŲ STRATEGIJA

DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS 2009–2012 METŲ STRATEGIJOS SANTRAUKA

I. STRATEGINIS TIKSLAS Siekti, kad sumažėtų sunkių ir mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe – tobulinti teisinę ir organizacinę darbuotojų saugos ir sveikatos sistemą, užtikrinančią darbuotojų darbo kokybę ir darbingumo išsaugojimą	
<i>Strateginio tikslo įgyvendinimo vertinimo kriterijai</i> Nelaimingų atsitikimų darbe mažėjimas: 1. Mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe, tenkančių 100 tūkst. dirbančiųjų, sumažėjimas 25 procentais 2012 metais, palyginti su 2006 metais (nuo 8,4 iki 6,3). 2. Sunkių nelaimingų atsitikimų darbe, tenkančių 100 tūkst. dirbančiųjų, sumažėjimas 25 procentais 2012 metais, palyginti su 2006 metais (nuo 17,8 iki 13,4)	
II. STRATEGIJOS TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR TIKSLŲ ĮGYVENDINIMO VERTINIMO KRITERIJAI (REZULTATO KRITERIJAI)	
1 tikslas Stiprinti ir plėtoti darbuotojų saugos ir sveikatos politiką	<i>Rezultato kriterijai</i> 1. Mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe, tenkančių 100 tūkst. dirbančiųjų, sumažėjimas 25 procentais 2012 metais, palyginti su 2006 metais (nuo 8,4 iki 6,3). 2. Sunkių nelaimingų atsitikimų darbe, tenkančių 100 tūkst. dirbančiųjų, sumažėjimas 25 procentais 2012 metais, palyginti su 2006 metais (nuo 17,8 iki 13,4)
<i>Uždaviniai</i> 1. Tobulinti teisinės priemonės, užtikrinančias darbuotojų saugos ir sveikatos išsaugojimą. 2. Plėtoti darbuotojų saugos ir sveikatos srities tyrimus, skirtus nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų prevencijai	
2 tikslas Tobulinti švietimo, mokymo, atestavimo, informavimo ir darbuotojų instruktavimo darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais sistemą	<i>Rezultato kriterijai</i> 1. Darbuotojų saugos ir sveikatos mokymas įtrauktas į studijų programas, profesinės rizikos ir jos prevencijos mokymas įdiegtas į mokymo programas. 2. Pasiektas teisės aktų nustatytas darbdavių ir darbuotojų informavimo lygis (darbdaviams ir darbuotojams išplatinti informaciniai leidiniai, plakatai, vaizdo klipai darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais) 3. Geros kokybės mokymas, informavimas ir instruktavimas darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais.

	<p>4. Sukurta efektyvi bendra ir visiems prieinama darbdavių ir darbuotojų informavimo darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais sistema, pagrįsta informacinių technologijų teikiamomis galimybėmis šviesti, informuoti ir mokyti interaktyvioje aplinkoje</p>
<p><i>Uždaviniai</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Diegti profesinės rizikos ir jos prevencijos mokymą į visus švietimo proceso lygmenis ir visų sričių mokymo programas, siekiant parengti jaunimą darbinei veiklai. 2. Nuolat šviesti ir mokyti darbdavius ir darbuotojus galimų profesinės rizikos veiksnių, jų atpažinimo, veikimo ir pasekmių klausimais, ypač mažose ir vidutinėse įmonėse. 3. Užtikrinti mokymo darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais kokybę. 4. Sukurti efektyvią darbdavių ir darbuotojų informavimo darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais sistemą 	
<p>3 tikslas</p> <p>Didinti darbuotojų sveikatos priežiūros prevencinį veiksmingumą</p>	<p><i>Rezultato kriterijai</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pagal geros patirties pavyzdžius parengtos priemonės, padedančios įmonių darbuotojų saugos ir sveikatos tarnyboms tinkamiau atlikti darbuotojų saugos ir sveikatos priežiūrą; parengti įmonių darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybų vykdomos darbuotojų sveikatos priežiūros veiklos vertinimo rodikliai. 2. Efektyviai teikiamos darbuotojų sveikatos priežiūros paslaugos, patikslinti darbuotojų sveikatos priežiūrą ir profesinių ligų nustatymą reglamentuojantys teisės aktai. 3. Sukurta profesinės sveikatos specialistų kvalifikacijos tobulinimo sistema; didėjantis darbo medicinos gydytojo vaidmuo atliekant darbuotojų sveikatos priežiūrą
<p><i>Uždaviniai</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Didinti įmonių darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybų indėlį į darbuotojų sveikatos išsaugojimą ir stiprinimą. 2. Gerinti darbuotojų sveikatos priežiūros paslaugų kokybę. 3. Nuolat tobulinti darbuotojų sveikatos priežiūros specialistų kvalifikaciją 	
<p>4 tikslas</p> <p>Gerinti darbuotojų, dirbančių pavojingus darbus, saugą</p>	<p><i>Rezultato kriterijai</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Įgyvendinti darbuotojų, dirbančių pavojingus darbus, mokymo projektai, ugdantys darbuotojų gebėjimus saugiai dirbti pavojingus darbus. 2. Sklandus Valstybinės darbo inspekcijos (toliau vadinama – Inspekcija) ir įgaliotų potencialiai pavojingų įrenginių privalomosios techninės būklės tikrinimo įstaigų bendradarbiavimas atliekant potencialiai pavojingų įrenginių priežiūrą

Uždaviniai

1. Įgyvendinti darbuotojų, dirbančių pavojingus darbus, mokymo projektus, ugdyti darbdavių gebėjimus saugiai organizuoti pavojingus darbus ir darbuotojų gebėjimus saugiai dirbti pavojingus darbus.

2. Stiprinti Inspekcijos vykdomos potencialiai pavojingų įrenginių priežiūros ir pavojingų darbų atlikimo kontrolę, taip pat įgaliotų potencialiai pavojingų įrenginių techninės būklės tikrinimo įstaigų ir Inspekcijos bendradarbiavimą atliekant potencialiai pavojingų įrenginių priežiūrą ir kontrolę

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Darbuotojų sauga ir sveikata – vienas svarbiausių ir labiausiai išplėtotų su užimtumu ir socialiniais reikalais susijusios Europos Sąjungos (toliau vadinama – ES) politikos prioritetų, siekiant užtikrinti saugias ir sveikatai nekenksmingas darbo sąlygas, kad sumažėtų nelaimingų atsitikimų darbe bei profesinių ligų, būtų skatinamos išdarbinimo galimybės ir verslas, gerinamas įmonių konkurencingumas ir darbo našumas, mažinamos išlaidos, patiriamos dėl nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų.

2. Darbuotojų saugos ir sveikatos 2009–2012 metų strategijos (toliau vadinama – ši strategija) paskirtis – efektyviau įgyvendinti darbuotojų saugos ir sveikatos politiką nacionaliniu lygmeniu, atkreipti suinteresuotų šalių dėmesį į darbuotojų saugą ir sveikatą – sudėtinę gero valdymo dalį, esminį gamybos efektyvumo ir konkurencingumo didinimo veiksnį.

3. Ši strategija parengta atsižvelgiant į:

3.1. Penkioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės veiklos programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2008 m. gruodžio 9 d. nutarimu Nr. XI-52 (Žin., 2008, Nr. [146-5870](#)) ketvirtos dalies 313 punktą, kuris skelbia: „Modernizuosime darbo santykių reglamentavimą, didinsime jų lankstumą, kad jie atitiktų šių dienų ekonomikos vystymosi poreikius, tačiau nebloginant darbo sąlygų. Darbo sąlygų gerinimas yra esminė prielaida mažinant nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių susirgimų skaičių“;

3.2. 2007 m. vasario 21 d. priimto Europos Bendrijų Komisijos komunikato Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir regionų komitetui „2007–2012 m. Bendrijos darbuotojų sveikatos ir saugos strategija: gerinti darbo kokybę ir našumą“ (KOM(2007)62 galutinis) nuostatas ir Bendrijos strategijos tikslą 2007–2012 m. laikotarpiu – 25 procentais sumažinti nelaimingų atsitikimų darbe 100 000 dirbančių darbuotojų 27 ES valstybėse narėse;

3.3. nelaimingų atsitikimų darbe skaičių Lietuvoje.

4. Šioje strategijoje išanalizuota darbuotojų saugos ir sveikatos būklė ir nustatytos darbuotojų saugos ir sveikatos sistemos stiprybės, silpnybės, galimybės, grėsmės (II skyrius). Remiantis darbuotojų saugos ir sveikatos būklės analize, pateikiama šios strategijos vizija, strateginis tikslas, tikslai ir uždaviniai (III skyrius), siejami rezultatai (vertinimo kriterijai) (IV skyrius), šios strategijos įgyvendinimo būdai (V skyrius).

II. DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS BŪKLĖS IR STIPRYBIŲ, SILPNYBIŲ, GALIMYBIŲ IR GRĖSMIŲ (SSGG) ANALIZĖ

Būklės analizė

5. Darbuotojų sauga ir sveikata – visos darbuotojų darbingumui, sveikatai ir gyvybei darbe išsaugoti skirtos prevencijos priemonės, kurios naudojamos ar planuojamos visuose įmonės veiklos etapuose, kad darbuotojai būtų apsaugoti nuo profesinės rizikos arba ji būtų kuo mažesnė. Darbuotojų saugos ir sveikatos valstybės politiką įgyvendina Socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Sveikatos apsaugos ministerija, vadovaudamosi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos darbo kodeksu (Žin., 2002, Nr. [64-2569](#)), įstatymais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais ir kitais norminiais teisės aktais. Lietuvos Respublikoje nuosekliai įgyvendinamos ES teisės aktų nuostatos – sukurta darbuotojų saugos ir sveikatos norminių teisės aktų sistema, atitinkanti ES direktyvas, parengti ir išleisti darbuotojų saugos ir sveikatos teisės aktų taikymo gerosios patirties vadovai, rengiami norminiai teisės aktai, įgyvendinantys naujas ES direktyvas. Inspekcija kontroliuoja, kaip įmonėse laikomasi darbuotojų saugos ir sveikatos norminių teisės aktų reikalavimų, ir teikia pasiūlymus dėl jų pakeitimų ir papildymų, papildomų prevencijos priemonių įgyvendinimo.

Valstybės, darbuotojų ir darbdavių interesai, susiję su sauga ir sveikata, derinami trišaliu socialinių partnerių (šalių) bendradarbiavimo principu įsteigtoje Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos komisijoje, veikiančioje pagal Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos komisijos nuostatus, patvirtintus Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. sausio 9 d. nutarimu Nr. 13 (Žin., 2002, Nr. [4-97](#)). Komisija nagrinėja teisės aktų projektus, teikia pastabas ir pasiūlymus Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, Sveikatos apsaugos ministerijai, kitoms valstybės institucijoms ir įstaigoms, prireikus teikia atitinkamoms valstybės institucijoms pasiūlymus dėl tikslingumo rengti naujus darbuotojų saugos ir sveikatos teisės aktus, galiojančių teisės aktų pakeitimo ar papildymo, svarsto Inspekcijos parengtą darbų saugos būklės ir darbo įstatymų vykdymo ataskaitą, analizuoja darbuotojų saugos ir sveikatos būklę, siūlo Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, Sveikatos apsaugos ministerijai, kitoms valstybės institucijoms ir įstaigoms, darbdavių organizacijoms, profesinėms sąjungoms ir įmonėms priemones ir būdus, kaip gerinti darbuotojų saugos ir sveikatos būklę, svarsto darbuotojų saugos ir sveikatos gerinimo programų ir priemonių projektus, jų įgyvendinimo rezultatus, tvirtina įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos komitetų bendruosius nuostatus.

Darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų pažeidimų įmonėse prevencijos klausimus nagrinėja trišaliu socialinių partnerių bendradarbiavimo principu įsteigtos apskričių teritorinės darbuotojų saugos ir sveikatos komisijos ir savivaldybių darbuotojų saugos ir sveikatos komisijos.

Atsižvelgiant į darbuotojų saugos ir sveikatos būklę įmonėse ir siekiant sudaryti sąlygas gerinti nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų prevenciją, mažinti nelaimingų

atsitikimų darbe, fiziniams ir juridiniams asmenims išduodamos darbuotojų saugos ir sveikatos paslaugų teikimo licencijos.

Siekiant užtikrinti tinkamą nelaimingų atsitikimų darbe prevenciją, efektyvų įrenginių naudojimą ir sudaryti vienodas konkurencines sąlygas juridiniams asmenims, kurie teikia nuolatinės įrenginių priežiūros paslaugas, juridiniams asmenims išduodamos nuolatinės potencialiai pavojingų įrenginių priežiūros licencijos.

6. Europos saugos ir sveikatos darbe agentūros Lietuvos ryšių punktas, kuris yra Europos saugos ir sveikatos darbe agentūros informacijos apie darbuotojų saugą ir sveikatą tinklo sudedamoji dalis, kaupia ir teikia naudingą techninę, mokslinę ir ekonominę informaciją darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais. Šis ryšių punktas, bendradarbiaudamas su Europos saugos ir sveikatos darbe agentūra, kasmet Lietuvoje organizuoja Europos savaites, per kurias platinama informacinė, metodinė medžiaga, rengiami ir žiniasklaidoje skelbiami pranešimai, per radiją transliuojami prevenciniai garso klipai, rengiamos radijo laidos ir viktorinos. Nacionalinio darbuotojų saugos ir sveikatos informacinio tinklo dalyviai – valstybės institucijos ir įstaigos, įgyvendinančios darbuotojų saugos ir sveikatos valstybės politiką, mokslo ir studijų institucijos ir darbdaviams, darbuotojams atstovaujančios organizacijos.

7. Siekiant Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos strateginio tikslo – pritraukti daugiau žmonių į darbo rinką, užtikrinti teisingus darbo santykius ir tinkamas darbo sąlygas, efektyviau investuoti į žmogiškuosius išteklius – kasmet vykdoma Profesinio sveikatos pakenkimo prevencijos ir saugos darbe gerinimo programa. Programa – tęstinė ir daugiametė, jos įgyvendinimas tiesiogiai susijęs su Lietuvos Respublikos Vyriausybės veiklos programos įgyvendinimo priemonėmis. Šioje programoje numatytos priemonės darbo sąlygoms gerinti ir geros kokybės darbo vietoms kurti, kad mažėtų nelaimingų atsitikimų darbe. Lėšos programai vykdyti skiriamos iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto: 2006 metais skirta 992 tūkst. litų, 2007 metais – 575 tūkst. litų ir 2008 metais – 575 tūkst. litų. Šios lėšos naudojamos darbuotojų saugos ir sveikatos tiriamiesiems darbams atlikti, informaciniams leidiniams ir metodinėms rekomendacijoms, skirtoms darbdaviams ir darbuotojams, leisti, konferencijoms rengti.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija kasmet užsako atlikti darbuotojų saugos ir sveikatos srities darbus. Šie darbai padeda nustatyti profesinės rizikos mastą, parengti nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų prevencijos priemones, įvertinti įvairiose ekonominės veiklos šakose įgyvendinamų prevencijos priemonių ekonominę naudą. Atliktų tyrimų medžiaga pristatoma Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos komisijai ir pateikiama Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos interneto svetainėje. Tyrimų pagrindu parengtos rekomendacijos išleidžiamos atskirais leidiniais ir nemokamai platinamos socialiniams partneriams per Inspekcijos organizuojamus seminarus ir konferencijas, pateikiamos interneto svetainėje <http://www.vdi.lt/>. Šiuo metu tokie darbai vykdomi vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymu (Žin., 1996, Nr. [84-2000](#); 2006, Nr. [4-102](#)), todėl reikia daug laiko pasirengti konkursui ar derybų etapui.

Mokslo paslaugas socialinės apsaugos ir darbo klausimais teikia Darbo ir socialinių tyrimų institutas, tačiau institutas stokoja žmogiškųjų ir techninių išteklių darbuotojų saugos ir sveikatos tyrimams atlikti.

8. Lietuvos Respublikos nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatyme (Žin., 1999, Nr. [110-3207](#); 2003, Nr. [114-5114](#)) numatytas draudėjo įmokų tarifų diferencijavimas pagal mirtinų ir sunkių nelaimingų atsitikimų darbe skaičių per mažai skatina darbdavius gerinti darbuotojų saugą, rūpintis jų sveikata darbo vietose. Siekiant turėti kuo išsamesnės informacijos apie darbuotojų saugos ir sveikatos būklę įmonėse, Inspekcijoje sukurta darbo sąlygų darbo vietose nuolatinės stebėsenos informacinė sistema, leidžianti kaupti duomenis apie darbo sąlygų būklę darbo vietose, t. y., apie rizikos veiksnius įmonėse, nelaimingus atsitikimus darbe ir profesines ligas įvairios ekonominės veiklos įmonėse ir šalyje; operatyviai analizuoti darbuotojų saugos ir sveikatos būklę ir pokyčius; atsižvelgiant į pokyčius, planuoti ir įgyvendinti reikiamas darbo vietų tobulinimo ir profesinių pakenkimų prevencijos priemones; naudotis informacinės sistemos duomenimis draudimo nuo nelaimingų atsitikimų darbe įmokų tarifams nustatyti.

9. Darbuotojų saugos ir sveikatos būklę apibūdinti padeda šią sritį reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų, nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų prevencijos priemonių įgyvendinimo stebėseną:

9.1. Inspekcijos inspektoriai 2007 metais patikrino daugiau kaip 8 tūkst. įmonių ir nustatė per 46 tūkst. darbuotojų saugos ir sveikatos teisės aktų reikalavimų pažeidimų. Iš jų 65 procentus – darbo organizavimo reikalavimų pažeidimų, 35 procentus – techninių reikalavimų pažeidimų.

Tikrinimo duomenys rodo, kad 2007 metais 41 procentas tikrintų įmonių profesinę riziką vertino visiškai, o 26 procentai – visai nevertino. Profesinės rizikos nevertino dažniausiai tos įmonės (78 procentai), kuriose dirba iki 50 darbuotojų, beveik trečdalis prekybos ir žemės ūkio, ketvirtadalis apdirbamosios pramonės ir statybos įmonių.

9.2. Nelaimingus atsitikimus įmonėse tiria ir registruoja Inspekcija. Jos duomenimis, 100 000 darbuotojų 2006 metais teko: mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe – 8,4, o sunkių – 17,8 (atitinkamai 2007 metais – 7,3 ir 14,3). Kaip ir 2006 metais daugiausia sunkių ir mirtinų nelaimingų atsitikimų 2007 metais buvo statybos įmonėse – atitinkamai 34 ir 24 procentai, apdirbamosios pramonės, transporto, sandėliavimo ir nuotolinių ryšių įmonėse – 18–27 procentai. Dažniausios sunkių ir mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe priežastys – kelių transporto priemonė ir kritimas iš tam tikro aukščio. Beveik pusę visų nelaimingų atsitikimų darbe patyrė darbuotojai (41 procentas lengvų, 51 procentas sunkių ir 45 procentai mirtinų), kurių darbo stažas įmonėje – iki vienerių metų. 2007 metais 36,7 procento (2006 metais – 37 procentai) mirtinų ir 39,4 procento (2006 metais – 42 procentai) sunkių nelaimingų atsitikimų darbe įvyko atliekant pavojingus darbus. 2006 metais 28,7 procento žuvusių darbuotojų įvykio metu buvo neblaivūs (2007 metais – 29,6 procento).

Inspekcijos duomenimis, 2008 metais šalyje įvyko 67 mirtini, 141 sunkus ir 2 926 lengvi nelaimingi atsitikimai darbe.

9.3. Nustatytos profesinės ligos registruojamos Lietuvos Respublikos profesinių ligų valstybės registre, kurį administruoja Higienos instituto Darbo medicinos centras. 2007 metais užregistruotos 1 123 profesinės ligos, diagnozuotos 860 asmenų. Palyginti su 2006 metais, – 324 profesinėmis ligomis ir 159 asmenimis mažiau. Vyrams profesinės ligos nustatomos keturis kartus dažniau negu moterims (2007 metais vyrams – 82 procentai, moterims – 18 procentų). 2007 metais 79 procentų užregistruotų profesinių ligų priežastys – fizikiniai veiksniai; 73 procentai profesinių ligų nustatyta įrenginių, mašinų operatoriams ir gaminių surinkėjams.

Lietuvos Respublikos profesinių ligų valstybės registre 2008 metais įregistruota 1 030 profesinių ligų.

10. Lietuvos Respublikos neįgalųjų socialinės integracijos įstatymas (Žin., 1991, Nr. [36-969](#); 2004, Nr. [83-2983](#)) sudaro asmenims, turintiems sveikatos sutrikimų, galimybes integruotis į darbo rinką ir dalyvauti profesinės reabilitacijos programose. Profesinė reabilitacija – asmens darbingumo, profesinės kompetencijos ir pajėgumo dalyvauti darbo rinkoje atkūrimas arba didinimas ugdymo, socialinio, psichologinio, reabilitacijos ir kitokio poveikio priemonėmis. Profesinės reabilitacijos paslaugų poreikį asmenims teisės aktų nustatyta tvarka nustato Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

Ilgalaikiai profesinės reabilitacijos sistemos plėtros tikslai ir prioritetai, siekiant sudaryti sąlygas neįgaliesiems integruotis į darbo rinką, numatyti Profesinės reabilitacijos paslaugų plėtros 2007–2012 metų strategijoje, patvirtintoje socialinės apsaugos ir darbo ministro 2007 m. birželio 6 d. įsakymu Nr. A1-157 (Žin., 2007, Nr. [65-2535](#)). Profesinės reabilitacijos paslaugų plėtros 2007–2012 metų strategija įgyvendinama pagal jos įgyvendinimo priemonių planą, kurį kasmet tvirtina socialinės apsaugos ir darbo ministras. Strategiją įgyvendina Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Lietuvos darbo birža, Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, kitos institucijos pagal kompetenciją.

11. Siekiant sukurti tokią psichikos sveikatos priežiūros sistemą, kuri padėtų veiksmingai ir racionaliai vadovaujantis šiuolaikinėmis mokslo žiniomis ir vertybėmis stiprinti visuomenės psichikos sveikatą ir teikti visapusišką pagalbą psichikos ir elgesio sutrikimų turintiems asmenims ir jų šeimoms, Lietuvos Respublikos Seimo 2007 m. balandžio 3 d. nutarimu Nr. X-1070 (Žin., 2007, Nr. [42-1572](#)) patvirtinta Psichikos sveikatos strategija, kurios įgyvendinimą koordinuoja Sveikatos apsaugos ministerija kartu su Valstybine psichikos sveikatos komisija prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. birželio 18 d. nutarimu Nr. 645 (Žin., 2008, Nr. [76-3014](#)) patvirtinta Valstybinė psichikos sveikatos strategijos įgyvendinimo 2008–2010 metų programa, kurioje numatytos konkrečios priemonės, už priemonių įgyvendinimą atsakingos institucijos, įvykdymo terminai.

12. Nuo 2005 metų įmonėms suteikta galimybė gerinti darbo sąlygas Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto (nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio

draudimo) lėšomis, skirtomis prevencijai. 2006 metais prevencijos priemonėms įmonėse įgyvendinti skirta 3,18 mln. litų, 2007 metais – 4,92 mln. litų, 2008 metais – 5,87 mln. litų. Šiomis lėšomis 2006 metais pasinaudojo 42 įmonės, 2007 metais – 60 įmonių, 2008 metais – 70 įmonių.

13. Inspekcijos patikrinimų duomenimis, 2007 metais tikrintose įmonėse dirbo 1,4 procento nepasitikrinusių sveikatos darbuotojų, 18 procentų patikrintų įmonių neturėjo privalančių pasitikrinti sveikatą darbuotojų sąrašų.

Gydytojai dažnai neturi informacijos apie darbuotojų sveikatą ir profesinius rizikos veiksnius jų darbo vietose, todėl nukenčia profilaktinių sveikatos tikrinimų kokybė, nenustatoma dalis darbuotojų sveikatos sutrikimų ar profesinių ligų.

14. Darbo ir socialinių tyrimų instituto 2007 metais atlikto darbo medicinos gydytojų rengimo poreikio įstaigoms ir įmonėms tyrimo išvadose teigiama, kad pagal darbo medicinos gydytojų skaičių, tenkantį 1 000 darbuotojų, Lietuva – paskutinė tarp ES valstybių. Iki 2007 m. sausio 1 d. buvo tik 19 darbo medicinos gydytojų, turinčių licencijas, suteikiančias teisę verstis darbo medicinos praktika. Šiuo metu Vilniaus universitete darbo medicinos rezidentūroje studijuoja vienas asmuo, Kauno medicinos universitete per pastarąjį dešimtmetį parengti 3 darbo medicinos gydytojai.

Darbo medicinos gydytojų poreikio darbdaviams ir sveikatos priežiūros įstaigoms vertinimas, atliktas remiantis ekspertine apklausa, parodė, kad Lietuvos Respublikos įmonėse, turinčiose įstaigos asmens sveikatos priežiūros licenciją teikti darbo medicinos paslaugas, šiuo metu turėtų dirbti iki 100, o sveikatos priežiūros įstaigose ir darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybose – dar apie 50 darbo medicinos gydytojų.

15. Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatyme ([Žin., 2003, Nr. 70-3170](#)) nustatyta, kad aukštųjų mokyklų studentai ir profesinių mokyklų moksleiviai privalo būti mokomi darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų pagal įgyjamas specialybes ir profesijas. Lietuvos žemės ūkio universiteto 2005 metais atlikto tyrimo „Švietimo, mokymo, atestavimo, informavimo ir darbuotojų instruktavimo darbuotojų saugos ir sveikatos srityje koncepcijos parengimas, įvertinant darbuotojų saugos ir sveikatos būklę ir pokyčius, susijusius su eurointegracija“ išvadose teigiama, kad techninio profilio aukštųjų mokyklų studijų programose darbuotojų saugos ir sveikatos klausimams skiriama per mažai dėmesio, o humanitarinio profilio aukštosiose mokyklose darbuotojų saugos ir sveikatos klausimai visai nedėstomi.

16. Per vasaros atostogas ar tik baigę mokyklą į darbo rinką įsitraukia mokiniai ir studentai. Jaunimo pasirengimą saugiai dirbti turi užtikrinti jo švietimas ir mokymas, iki jis įsidarbina. Tačiau mokiniai ir studentai per mažai mokomi darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais.

Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės duomenimis, 2007 metais dirbo 4 004 jauni (15–18 metų) asmenys. Inspekcijos duomenimis, 2007 metais jiems įvyko 18 lengvų nelaimingų atsitikimų. Inspekcija 43 Lietuvos įmonėse, įstaigose ir

organizacijose 2007 metais nustatė 76 jaunų asmenų darbo papildomų garantijų taikymo pažeidimus.

17. Įmonėse už darbuotojų mokymą darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais atsako darbdavys. Vadovaujantis norminiais teisės aktais, darbuotojai mokomi pagal formaliojo arba neformaliojo mokymo programas mokymo įstaigose arba pačioje įmonėje.

Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau vadinama – Tarnyba) duomenimis, 2007 metų I pusmetį buvo 150 mokymo įstaigų, turinčių Švietimo ir mokslo ministerijos išduotą licenciją vykdyti mokymą pagal darbuotojų saugos ir sveikatos mokymo programas. 111 įmonių turi teisę vykdyti mokymą pagal Darbdavio, jam atstovaujančio asmens mokymo programą ir 104 įmonės vykdo mokymą pagal Įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos specialisto mokymo programą. Studijų ir mokymo programų registre užregistruota daugiau kaip 140 darbuotojų saugos ir sveikatos mokymo programų. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos darbo kodekso 268 straipsniu ir Mokymo ir atestavimo darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais bendraisiais nuostatais, patvirtintais socialinės apsaugos ir darbo ministro ir sveikatos apsaugos ministro 2003 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. A1-223/V-792 (Žin., 2004, Nr. [13-395](#)), 2007 metais atestuota 16,1 tūkst. darbuotojų (2006 metais – 13,2 tūkst. darbuotojų). Per 2008 metų 9 mėnesius darbuotojų saugos ir sveikatos mokymo programas išėjo 4 408 asmenys.

18. Tarnybos, kuri mokymo įstaigose atlieka mokymo programų vykdymo kokybės vertinimą, ir Inspekcijos, kuri tikrina, kaip įmonėse laikomasi darbuotojų saugos ir sveikatos teisės aktų reikalavimų, duomenimis, darbuotojų mokymo darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais procese esama atestuojamųjų praktinių užduočių atlikimo ir rašytinių ataskaitų pateikimo, darbuotojų saugos ir sveikatos komiteto narių mokymo, atestacijos komisijų sudarymo ir jų sprendimų įforminimo atestuojant darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybų specialistus, kitų Mokymo ir atestavimo darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais bendrųjų nuostatų pažeidimų. Kasmet Inspekcija nustato po 10 procentų įmonių, kuriose darbdavys neatestuotas darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais.

19. Darbdavių ir darbuotojų informavimas apie pakitusius ar naujus teisės aktus, reglamentuojančius darbuotojų saugą ir sveikatą, jų nuostatų taikymą, galimus rizikos veiksnius, jų veikimą ir pasekmes, – svarbi nuoseklios prevencijos politikos įgyvendinimo sąlyga. Operatyvi ir laiku pateikiama informacija, metodinė medžiaga, gerosios patirties pavyzdžiai darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais užtikrina teisės aktų reikalavimų įgyvendinimą, ypač mažose ir vidutinėse įmonėse ir didelės rizikos ekonominės veiklos sektoriuose (transporto, statybos).

20. Nuo 2002 metų Inspekcijoje veikia Potencialiai pavojingų įrenginių valstybės registras. 2008 m. rugsėjo 29 d. duomenimis, jame užregistruota daugiau kaip 31 tūkst. potencialiai pavojingų įrenginių. Potencialiai pavojingų įrenginių techninę būklę privalomai tikrina įgaliotų techninės būklės tikrinimo įstaigų ekspertai, kurie duomenis apie prižiūrimus įrenginius teikia Potencialiai pavojingų įrenginių valstybės registro tvarkymo įstaigai. Kaip laikomasi potencialiai pavojingų įrenginių techninės būklės tikrinimo tvarkos ir terminų,

kontroliuoja Inspekcija. 2007 metais Inspekcijos patikrintose įmonėse potencialiai pavojingų įrenginių naudojimo pažeidimai sudarė 1,1 procento visų nustatytų darbuotojų saugos ir sveikatos pažeidimų.

SSGG analizė

21. Stiprybės:

21.1. darbuotojų sauga ir sveikata – viena iš prioritetinių ES socialinės politikos sričių, kuriai Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir socialiniai partneriai skiria reikiamą dėmesį;

21.2. Lietuvoje įgyvendinama tęstinė valstybės darbuotojų saugos ir sveikatos politika, veikia teisės aktų vykdymo kontrolės sistema, atitinkanti ES sistemą ir Tarptautinės darbo organizacijos standartus;

21.3. valstybės, darbuotojų ir darbdavių interesai, susiję su sauga ir sveikata, derinami trišaliu socialinių partnerių (šalių) bendradarbiavimo principu;

21.4. atsižvelgiant į taikymo patirtį, tobulinami teisės aktai, reglamentuojantys darbuotojų saugą ir sveikatą, – diegiamos informacinės technologijos, stiprinami institucijų administraciniai pajėgumai;

21.5. išplėtotas mokymo įstaigų, teikiančių mokymo paslaugas pagal darbuotojų saugos ir sveikatos mokymo programas, tinklas;

21.6. atliekami tyrimai prisideda prie darbuotojų saugos ir sveikatos, nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų prevencijos priemonių tobulinimo kryptį nustatymo;

21.7. įdiegta darbo sąlygų darbo vietose nuolatinės stebėsenos informacinė sistema;

21.8. veikianči potencialiai pavojingų įrenginių naudojimo priežiūros ir kontrolės sistema leidžia užtikrinti techniškai tvarkingų potencialiai pavojingų įrenginių naudojimą;

21.9. kasmet iš Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto skiriamos lėšos įmonių įgyvendinamoms nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų prevencijos priemonėms;

21.10. vykdoma neįgaliųjų profesinė rehabilitacija;

21.11. kuriama psichikos sveikatos priežiūros sistema, padedanti veiksmingai ir racionaliai vadovaujantis šiuolaikinėmis mokslo žiniomis ir vertybėmis stiprinti visuomenės psichikos sveikatą ir teikti visapusišką pagalbą psichikos ir elgesio sutrikimų turintiems asmenims ir jų šeimoms.

22. Silpnybės:

22.1. darbdaviai neįvertina profesinės rizikos vertinimo prevencinės svarbos ir tam skiria nepakankamai dėmesio, ypač mažose ir vidutinėse įmonėse;

22.2. Lietuvos Respublikos nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatyme numatytas draudėjo įmokų dydžių diferencijavimas per mažai skatina darbdavius gerinti darbuotojų saugą ir rūpintis darbuotojų sveikata darbo vietose;

22.3. darbuotojų saugos ir sveikatos klausimai per menkai integruojami į švietimą ir mokymą;

22.4. deramai nesinaudojama informacinių technologijų teikiama galimybė šviesti, informuoti ir mokyti darbdavius ir darbuotojus, nesukurta bendra ir visiems prieinama informavimo darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais ir darbuotojų mokymo interaktyvioje aplinkoje sistema;

22.5. nepakankamai rūpinamasi jaunimo ir socialinę atskirtį patiriančių gyventojų (neįgaliųjų) švietimu ir mokymu darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais pagal jų specifinius poreikius;

22.6. nėra įstaigos, kuri tirtų informaciją apie darbuotojų saugą ir sveikatą, siekdama nustatyti naujus ir kylančius pavojus, rengtų saugos ir sveikatos problemų sprendimus; prireikus atliktų darbuotojų saugos ir sveikatos tyrimus ir jų pagrindu rengtų rizikos prevencijos rekomendacijas;

22.7. gydytojai dažnai neturi informacijos apie darbuotojų sveikatą ir profesinius rizikos veiksnius jų darbo vietose, todėl neužtikrinama darbuotojų sveikatos profilaktinių tikrinimų kokybė;

22.8. stinga darbo medicinos gydytojų; profesinės sveikatos specialistams neorganizuojami tęstiniai kvalifikacijos tobulinimo kursai;

22.9. daug nelaimingų atsitikimų statybos, apdirbamosios pramonės, transporto, sandėliavimo ir nuotolinių ryšių įmonėse, taip pat atliekant pavojingus darbus.

23. Galimybės:

23.1. stiprėjantis darbdavių suvokimas, kad darbuotojų saugos ir sveikatos užtikrinimas įmonėje – didesnio darbo našumo ir gerėjančios darbo kokybės pagrindas;

23.2. darbdavių skatinimas gerinti darbuotojų saugos ir sveikatos būklę įmonėse;

23.3. gerėjantis darbuotojų mokymas ir informavimas padeda darbuotojams suvokti, kaip svarbu saugoti savo ir kitų darbuotojų sveikatą ir gyvybę, mažina nelaimingų atsitikimų darbe;

23.4. darbuotojų saugos ir sveikatos klausimų įtraukimas į mokyklinės ir studijų programas leidžia tinkamai parengti jaunimą darbinei veiklai;

23.5. tinkama darbuotojų sveikatos priežiūra užtikrina ilgesnį sveiką ir visavertį darbinį amžių;

23.6. bendradarbiavimas, keitimasis informacija, kaip diegti gerąją darbuotojų saugos ir sveikatos patirtį, plėtoti nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų prevenciją, vienodo darbuotojų saugos ir sveikatos lygio užtikrinimas stiprina institucijų rizikos prevencijos administracinius gebėjimus;

23.7. naujų informacinių technologijų naudojimas mokiniams ir studentams, darbdaviams ir darbuotojams mokyti ir informuoti aktualiais darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais sudaro galimybę įgyti bendrųjų ir specialiųjų rizikos prevencijos žinių, jas tobulinti;

23.8. aukštesnio lygio saugos užtikrinimas dirbant pavojingus darbus leis gerokai sumažinti nelaimingų atsitikimų darbe;

23.9. įstaigos, kuri rinktų ir tirtų informaciją apie darbuotojų saugą ir sveikatą, siekdama nustatyti naujus ir kylančius pavojus, rengtų saugos ir sveikatos problemų sprendimus, prireikus inicijuotų ir atliktų darbuotojų saugos ir sveikatos tyrimus ir jų pagrindu rengtų rizikos prevencijos rekomendacijas, įsteigimas leistų laiku atskleisti problemas ir imtis tinkamos prevencijos, inicijuotų interesų grupių diskusijas ir teiktų informaciją apie darbuotojų saugą ir sveikatą politikos formuotojams.

24. Grėsmės:

24.1. blogėja įmonių ekonominė būklė, taigi darbuotojų saugai ir sveikatai, darbo priemonėms modernizuoti ar atnaujinti gali būti skiriama vis mažiau lėšų;

24.2. jaunimas tinkamai neparengtas darbinei veiklai, dėl to gausėja nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų;

24.3. nėra bendros ir visiems prieinamos informavimo darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais sistemos.

III. STRATEGIJOS VIZIJA, STRATEGINIS TIKSLAS, TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

25. Atsižvelgiant į esamos būklės ir SSGG analizę, šios strategijos vizija – saugios ir sveikatai nekenksmingos darbo sąlygos visiems darbuotojams.

26. Strateginis tikslas – siekti, kad sumažėtų nelaimingų atsitikimų darbe – tobulinti teisinę ir organizacinę darbuotojų saugos ir sveikatos sistemą, užtikrinančią darbuotojų darbo kokybę ir darbingumo išsaugojimą.

27. Šios strategijos tikslai ir uždaviniai:

27.1. tikslas – stiprinti ir plėtoti darbuotojų saugos ir sveikatos politiką. Uždaviniai:

27.1.1. tobulinti teisinės priemonės, užtikrinančias darbuotojų saugos ir sveikatos išsaugojimą;

27.1.2. plėtoti darbuotojų saugos ir sveikatos srities tyrimus, skirtus nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų prevencijai;

27.2. tikslas – tobulinti švietimo, mokymo, atestavimo, informavimo ir darbuotojų instruktavimo darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais sistemą. Uždaviniai:

27.2.1. diegti profesinės rizikos ir jos prevencijos mokymą į visus švietimo proceso lygmenis ir visų sričių mokymo programas, siekiant parengti jaunimą darbinei veiklai;

27.2.2. nuolat šviesti ir mokyti darbdavius ir darbuotojus galimų profesinės rizikos veiksnių, jų atpažinimo, veikimo ir pasekmių klausimais, ypač mažose ir vidutinėse įmonėse;

27.2.3. užtikrinti mokymo darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais kokybę;

27.2.4. sukurti efektyvią darbdavių ir darbuotojų informavimo darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais sistemą;

27.3. tikslas – didinti darbuotojų sveikatos priežiūros prevencinį veiksmingumą. Uždaviniai:

27.3.1. didinti įmonių darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybų indėlį į darbuotojų sveikatos išsaugojimą ir stiprinimą;

27.3.2. gerinti darbuotojų sveikatos priežiūros paslaugų kokybę;

27.3.3. nuolat tobulinti darbuotojų sveikatos priežiūros specialistų kvalifikaciją;

27.4. tikslas – gerinti darbuotojų, dirbančių pavojingus darbus, saugą:

27.4.1. įgyvendinti darbuotojų, dirbančių pavojingus darbus, mokymo projektus, ugdyti darbdavių gebėjimus saugiai organizuoti pavojingus darbus ir darbuotojų gebėjimus saugiai dirbti pavojingus darbus;

27.4.2. stiprinti Inspekcijos vykdomos potencialiai pavojingų įrenginių priežiūros ir pavojingų darbų atlikimo kontrolę, taip pat įgaliotų potencialiai pavojingų įrenginių techninės būklės tikrinimo įstaigų ir Inspekcijos bendradarbiavimą atliekant potencialiai pavojingų įrenginių priežiūrą ir kontrolę.

IV. SIEKIAMI REZULTATAI (VERTINIMO KRITERIJAI)

28. Laukiami šios strategijos įgyvendinimo rezultatai:

28.1. mažės nelaimingų atsitikimų darbe:

28.1.1. mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe, tenkančių 100 tūkst. darbuotojų, 2012 metais sumažės 25 procentais, palyginti su 2006 metais (nuo 8,4 iki 6,3);

28.1.2. sunkių nelaimingų atsitikimų darbe, tenkančių 100 tūkst. darbuotojų, 2012 metais sumažės 25 procentais, palyginti su 2006 metais (nuo 17,8 iki 13,4);

28.2. efektyviai veiks darbuotojų saugos ir sveikatos sistema;

28.2.1. bus atlikta darbuotojų saugos ir sveikatos teisės aktų reikalavimų įgyvendinimo analizė ir jos pagrindu parengti nauji ir patikslinti galiojantys darbuotojų saugos ir sveikatos teisės aktai;

28.2.2. bus išplėtoti Darbo ir socialinių tyrimų instituto žmogiškieji ir techniniai ištekliai darbuotojų saugos ir sveikatos tyrimams atlikti siekiant nustatyti naujus ir kylančius pavojus, rengti saugos ir sveikatos problemų sprendimus;

28.3. pagerės švietimo, mokymo, informavimo ir instruktavimo darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais kokybė:

28.3.1. darbuotojų saugos ir sveikatos mokymas bus įtrauktas į studijų programas, profesinės rizikos ir jos prevencijos mokymas – į mokymo programas;

28.3.2. bus pasiektas teisės aktų nustatytas darbdavių ir darbuotojų informavimo lygis (darbdaviams ir darbuotojams išplatinti informaciniai leidiniai, plakatai, vaizdo klipai darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais);

28.3.3. pagerės mokymo, informavimo ir instruktavimo darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais kokybė;

28.3.4. bus sukurta efektyvi bendra ir visiems prieinama darbdavių ir darbuotojų informavimo darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais sistema, pagrįsta informacinių technologijų teikiama galimybe šviesti, informuoti ir mokyti interaktyvioje aplinkoje;

28.4. bus efektyviai teikiamos darbuotojų sveikatos priežiūros paslaugos:

28.4.1. pagal gerosios patirties pavyzdžius parengtos priemonės, padedančios įmonių darbuotojų saugos ir sveikatos tarnyboms tinkamiau atlikti darbuotojų saugos ir sveikatos priežiūrą, parengti įmonių darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybų vykdomos darbuotojų sveikatos priežiūros veiklos vertinimo rodikliai;

28.4.2. efektyviai teikiamos darbuotojų sveikatos priežiūros paslaugos, patikslinti darbuotojų sveikatos priežiūrą ir profesinių ligų nustatymą reglamentuojantys teisės aktai;

28.4.3. sukurta profesinės sveikatos specialistų kvalifikacijos tobulinimo sistema; didės darbo medicinos gydytojo vaidmuo atliekant darbuotojų sveikatos priežiūrą;

28.5. bus saugiai atliekami pavojingi darbai:

28.5.1. bus įgyvendinti darbuotojų, dirbančių pavojingus darbus, mokymo projektai, ugdantys darbuotojų gebėjimus saugiai dirbti pavojingus darbus;

28.5.2. sklandžiau bendradarbiaus Inspekcija ir įgaliotos potencialiai pavojingų įrenginių privalomosios techninės būklės tikrinimo įstaigos, atlikdamos potencialiai pavojingų įrenginių priežiūros kontrolę.

V. STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMAS

29. Šios strategijos nuostatos bus įgyvendinamos dviem etapais pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės tvirtinamus šios strategijos įgyvendinimo 2009–2010 ir 2011–2012 metų priemonių planus.

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos Vyriausybės
2009 m. birželio 25 d. nutarimu Nr. 669

DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS 2009–2012 METŲ STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO 2009–2010 METŲ PRIEMONIŲ PLANAS

Tikslas ir uždaviniai	Priemonės	Atsakingi vykdytojai	Įvykdymo terminas	Lėšų poreikis (tūkst. litų)		Finansavimo šaltiniai
				2009 metais	2010 metais	
I. Stiprinti ir plėtoti darbuotojų saugos ir sveikatos politiką						
1.1. Tobulinti teises priemones, užtikrinančias darbuotojų saugos ir sveikatos išsaugojimą	1.1.1. Išanalizuoti nelaimingus atsitikimus darbe, įvykusius 2002–2008 metais, dirbant su potencialiai pavojingais įrenginiais, šių atsitikimų priežastis, parengti pasiūlymus dėl teisės aktų pakeitimų ir rekomendacijas, kaip išvengti nelaimingų atsitikimų	Valstybinė darbo inspekcija	2009 metai	–	–	–
	1.1.2. Išanalizuoti Tarptautinės darbo organizacijos konvencijos Nr. 161 dėl darbo medicinos tarnybų nuostatas ir parengti pasiūlymus dėl teisės aktų pakeitimų	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija	2010 metai	–	–	–
1.2. Plėtoti darbuotojų saugos ir sveikatos srities tyrimus, skirtus nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų prevencijai	1.2.1. Išanalizuoti Darbo ir socialinių tyrimų instituto galimybes rinkti, tirti informaciją apie darbuotojų saugą ir sveikatą, siekiant nustatyti naujus ir kylančius pavojus, rengti saugos ir sveikatos problemų sprendimus, prireikus atlikti darbuotojų saugos ir sveikatos tyrimus ir jų pagrindu rengti rizikos prevencijos rekomendacijas	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	2010 metai	–	–	–
	1.2.2. Atlikti apklausą, kokios potencialiai pavojingų įrenginių atnaujinimo galimybės mažose ir vidutinėse įmonėse	Valstybinė darbo inspekcija	2010 metai	–	–	Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto (toliau vadinama – valstybės biudžetas) lėšos

Tikslas ir uždaviniai	Priemonės	Atsakingi vykdytojai	Įvykdymo terminas	Lėšų poreikis (tūkst. litų)		Finansavimo šaltiniai
				2009 metais	2010 metais	
	1.2.3. Organizuoti tyrimą „Profesinių ligų diagnostikos tobulinimas“	Sveikatos apsaugos ministerija, Higienos institutas	2009–2010 metai	–	30	valstybės biudžeto lėšos
	1.2.4. Organizuoti psichosocialinių rizikos veiksnių poveikio tyrimus ir rekomendacijų parengimą	Sveikatos apsaugos ministerija, Higienos institutas	2010 metai	–	40	valstybės biudžeto lėšos
II. Tobulinti švietimo, mokymo, atestavimo, informavimo ir darbuotojų instruktavimo darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais sistemą						
2.1. Diegti profesinės rizikos ir jos prevencijos mokymą į visus švietimo proceso lygmenis ir visų sričių mokymo programas, siekiant parengti jaunimą darbinei veiklai	2.1.1. Rekomenduoti aukštosioms mokykloms į visų kryptių studijų programas įtraukti darbuotojų saugos ir sveikatos mokymą integruotai ar atskiru dalyku	Švietimo ir mokslo ministerija	2009 metai	–	–	–
	2.1.2. Organizuoti Europos saugos ir sveikatos darbe agentūros parengtų prevencijos filmukų „Napo“ dauginimą ir skleidimą bendrojo lavinimo mokyklose, mokymo įstaigose (DVD formatu)	Valstybinė darbo inspekcija, Švietimo ir mokslo ministerija	2010 metai	–	40	valstybės biudžeto lėšos
	2.1.3. Organizuoti leidinio (knygelės) „Nuotykių kaime“ pradinių klasių bendrojo lavinimo mokyklų mokiniams darbuotojų saugos ir sveikatos tematika pakartotinę leidybą ir platinimą	Valstybinė darbo inspekcija, Švietimo ir mokslo ministerija	2009 metai	–	20	–
	2.1.4. Parengti tikslinę darbuotojų saugos ir sveikatos kvalifikacijos tobulinimo programą pedagogams ir nuolat ją vykdyti	Švietimo ir mokslo ministerija, Pedagogų profesinės raidos centras, Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba	nuolat	–	–	–

Tikslas ir uždaviniai	Priemonės	Atsakingi vykdytojai	Įvykdymo terminas	Lėšų poreikis (tūkst. litų)		Finansavimo šaltiniai
				2009 metais	2010 metais	
2.2. Nuolat šviesti ir mokyti darbdavius ir darbuotojus galimų profesinės rizikos veiksnių, jų atpažinimo, veikimo ir pasekmių klausimais, ypač mažose ir vidutinėse įmonėse	2.2.1. Parengti darbdaviams rekomendacijas, kaip organizuoti saugaus darbo iniciatyvų dieną įmonėje, ir jas pateikti Valstybinės darbo inspekcijos interneto svetainėje	Valstybinė darbo inspekcija	2010 metai	–	–	–
	2.2.2. Sudaryti Valstybinėje darbo inspekcijoje tarpinstituciniu pagrindu statybos ir transporto (eismo) sektorių profesinės rizikos valdymo grupes, parengti jų nuostatus ir darbo reglamentus	Valstybinė darbo inspekcija	2009 metai	–	–	–
	2.2.3. Organizuoti darbdaviams (ypač mažų ir vidutinių įmonių) nemokamus teminius seminarus profesinės rizikos valdymo klausimais	Valstybinė darbo inspekcija	2009–2010 metai	–	–	–
	2.2.4. Pagal kompetenciją teikti suinteresuotoms institucijoms informaciją ir duomenis, kurių reikia transporto įmonėms (darbdaviams ir vairuotojams) skirtiems informaciniams leidiniams saugaus transporto naudojimo klausimais parengti	Valstybinė kelių transporto inspekcija prie Susisiekimo ministerijos	2009–2010 metai	–	–	–
	2.2.5. Organizuoti informacinių leidinių, skirtų nelaimingų atsitikimų darbe statybos įmonėse prevencijai, parengimą spaudai, leidybą ir platinimą, pateikti šią informacinę medžiagą Valstybinės darbo inspekcijos interneto svetainėje	Valstybinė darbo inspekcija	2010 metai	–	70	valstybės biudžeto lėšos
	2.2.6. Organizuoti leidinio „Rizikos vertinimas mažose įmonėse“ parengimą spaudai, leidybą ir platinimą, pateikti šią informacinę medžiagą Valstybinės darbo inspekcijos interneto svetainėje	Valstybinė darbo inspekcija	2010 metai	–	40	valstybės biudžeto lėšos
	2.2.7. Organizuoti lankstinuko „Darbdavio pareigos sudarant saugias ir sveikatai nekenksmingas darbo sąlygas mažoje ir vidutinėje įmonėje“ parengimą ir pateikti šią informacinę medžiagą Valstybinės darbo inspekcijos interneto svetainėje	Valstybinė darbo inspekcija, Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba	2009–2010 metai	–	–	valstybės biudžeto lėšos

Tikslas ir uždaviniai	Priemonės	Atsakingi vykdytojai	Įvykdymo terminas	Lėšų poreikis (tūkst. litų)		Finansavimo šaltiniai
				2009 metais	2010 metais	
	2.2.8. Organizuoti lankstinukų darbo drausmės pažeidimų ir prevencijos, rizikos vertinimo, saugaus darbų atlikimo aukštyje, saugaus darbo garantijų užtikrinimo, saugaus transporto remonto darbų atlikimo klausimais parengimą, pateikti šią informacinę medžiagą Valstybinės darbo inspekcijos interneto svetainėje	Valstybinė darbo inspekcija	2009–2010 metai	–	40	valstybės biudžeto lėšos
	2.2.9. Organizuoti plakatų įvairiomis darbuotojų saugos ir sveikatos temomis, skirtų darbuotojams instruktuoti darbo vietose, parengimą ir pateikti šią informacinę medžiagą Valstybinės darbo inspekcijos interneto svetainėje	Valstybinė darbo inspekcija	2010 metai	–	30	valstybės biudžeto lėšos
	2.2.10. Organizuoti Europos saugos ir sveikatos darbe agentūros parengtų prevencijos filmukų „Napo“ (DVD formatu) dauginimą ir platinimą įstaigose, įmonėse, organizacijose	Valstybinė darbo inspekcija	2010 metai	–	20	valstybės biudžeto lėšos
	2.2.11. Organizuoti Europos Sąjungos institucijų gerosios patirties vadovų ir rekomendacijų darbdaviams ir darbuotojams darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais vertimą į lietuvių kalbą, pateikti juos Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos interneto svetainėje	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	2009–2010 metai	14	20	valstybės biudžeto lėšos
	2.2.12. Organizuoti žemės ūkio darbuotojų mokymą ir konsultavimą darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais	Žemės ūkio ministerija, Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba	2009–2010 metai	–	–	–
	2.2.13. Organizuoti mokslinių tyrimų pagrindu parengtos metodinės medžiagos ir rekomendacijų darbdaviams ir darbuotojams darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais pateikimą leidinyje „Saugus darbas“ ir paskelbti šią metodinę medžiagą Valstybinės darbo inspekcijos interneto svetainėje	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Valstybinė darbo inspekcija	2009 metai	–	–	–

Tikslas ir uždaviniai	Priemonės	Atsakingi vykdytojai	Įvykdymo terminas	Lėšų poreikis (tūkst. litų)		Finansavimo šaltiniai
				2009 metais	2010 metais	
2.3. Užtikrinti mokymo darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais kokybę	2.3.1. Parengti nepriklausomos darbuotojų saugos ir sveikatos žinių tikrinimo (atestavimo) sistemos diegimo priemonių planą	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba, Valstybinė darbo inspekcija	2009 metų IV ketvirtis	–	–	–
	2.3.2. Įtraukti darbuotojų saugos ir sveikatos rizikos prevencijos temas į rengiamas naujas ir atnaujinamas profesinio mokymo programas	Švietimo ir mokslo ministerija, Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba	2009–2010 metai	–	–	–
2.4. Sukurti efektyvią darbdavių ir darbuotojų informavimo darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais sistemą	2.4.1. Periodiškai per visuomenės informavimo priemones informuoti darbdavius, visuomenę apie darbų saugos ir sveikatos būklę, darbo įstatymų laikymąsi	Valstybinė darbo inspekcija	kartą per ketvirtį	–	–	–
	2.4.2. Pertvarkyti Valstybinės darbo inspekcijos interneto svetainę – didinti jos funkcionalumą ir informacijos sklaidos efektyvumą, parengti svetainės versijas anglų ir rusų kalbomis	Valstybinė darbo inspekcija	2010 metai	–	50	valstybės biudžeto lėšos
	2.4.3. Parengti ir pateikti Valstybinės darbo inspekcijos interneto svetainėje rekomendacijas darbdaviams, kaip saugiai organizuoti darbus, kai yra keli darbdaviai vienoje įmonėje, padalinyje, aikštelėje ar darbo vietoje, kai įmonė darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos funkcijoms atlikti samdo tokias paslaugas teikiančią įstaigą (įmonę)	Valstybinė darbo inspekcija	2009 metų III ketvirtis	–	–	–
	2.4.4. Parengti lengvų nelaimingų atsitikimų darbe tyrimo ir dokumentų įforminimo gerosios patirties vadovą, paskelbti Valstybinės darbo inspekcijos interneto svetainėje, organizuoti jo spausdinimą ir platinimą	Valstybinė darbo inspekcija	2010 metai	–	10	valstybės biudžeto lėšos

Tikslas ir uždaviniai	Priemonės	Atsakingi vykdytojai	Įvykdymo terminas	Lėšų poreikis (tūkst. litų)		Finansavimo šaltiniai
				2009 metais	2010 metais	
III. Didinti darbuotojų sveikatos priežiūros prevencinį veiksmingumą						
3.1. Didinti įmonių darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybų indėlį į darbuotojų sveikatos išsaugojimą ir stiprinimą	3.1.1. Organizuoti metinę konferenciją darbuotojų sveikatos priežiūros efektyvumui įvertinti	Sveikatos apsaugos ministerija, Higienos institutas	2010 metai	–	75	valstybės biudžeto lėšos
3.2. Gerinti darbuotojų sveikatos priežiūros paslaugų kokybę	3.2.1. Tobulinti profesinių ligų tyrimo ir nustatymo sistemą – parengti Profesinių ligų tyrimo ir apskaitos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. balandžio 28 d. nutarimu Nr. 487 (Žin., 2004, Nr. 69-2398), pakeitimo projektą	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Valstybinė darbo inspekcija, Higienos institutas	2009 metai	–	–	–
	3.2.2. Modernizuoti Lietuvos Respublikos profesinių ligų valstybės registrą pagal Europos Sąjungos reikalavimus	Sveikatos apsaugos ministerija	2009–2010 metai	–	155	valstybės biudžeto lėšos
	3.2.3. Parengti ir išleisti informacinį leidinį „Pagrindinės profesinės sveikatos tarnybos“ pagal Pasaulio sveikatos organizacijos ir Tarptautinės darbo organizacijos rekomendacijas	Sveikatos apsaugos ministerija, Higienos institutas	2010 metai	–	30	valstybės biudžeto lėšos
3.3. Nuolat tobulinti darbuotojų sveikatos priežiūros specialistų kvalifikaciją	3.3.1. Parengti ir patvirtinti profesinės sveikatos specialistų kvalifikacijos tobulinimo programas pagal sveikatos apsaugos ministro nustatytus šių specialistų kvalifikacinius reikalavimus	Sveikatos apsaugos ministerija, Higienos institutas	2009 metai	–	–	valstybės biudžeto lėšos
	3.3.2. Organizuoti tęstinio podiplominio profesinės sveikatos specialistų kvalifikacijos tobulinimo kursus	Sveikatos apsaugos ministerija, Higienos institutas	2010 metai	–	80	valstybės biudžeto lėšos
	3.3.3. Parengti informacinį leidinį apie darbo medicinos gydytojo vaidmenį atliekant darbuotojų sveikatos priežiūrą	Sveikatos apsaugos ministerija	2010 metai	–	30	valstybės biudžeto lėšos

Tikslas ir uždaviniai	Priemonės	Atsakingi vykdytojai	Įvykdymo terminas	Lėšų poreikis (tūkst. litų)		Finansavimo šaltiniai
				2009 metais	2010 metais	
IV. Gerinti darbuotojų, dirbančių pavojingus darbus, saugą						
4.1. Įgyvendinti darbuotojų, dirbančių pavojingus darbus, mokymo projektus, ugdyti darbdavių gebėjimus saugiai organizuoti pavojingus darbus ir darbuotojų gebėjimus saugiai dirbti pavojingus darbus	4.1.1. Parengti potencialiai pavojingų įrenginių savininkams metodines rekomendacijas, kaip saugiai naudoti, prižiūrėti ir kontroliuoti įrenginius pagal jų grupes, pateikti šią informacinę medžiagą Valstybinės darbo inspekcijos interneto svetainėje	Valstybinė darbo inspekcija	2010 metai	–	–	–
	4.1.2. Organizuoti regionuose potencialiai pavojingų įrenginių (atskirų grupių) savininkams seminarus saugaus įrenginių naudojimo, darbuotojų mokymo ir teisės aktų reglamentuotos įrenginių priežiūros klausimais	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Valstybinė darbo inspekcija	2009–2010 metai	–	–	–
	4.1.3 Išanalizuoti esamas potencialiai pavojingų įrenginių priežiūros meistrų, darbo su potencialiai pavojingais įrenginiais vadovų ir darbuotojų, dirbančių su šiais įrenginiais, mokymo programas, jas patikslinti pagal įrenginių priežiūros taisyklių reikalavimus, nustatyti jose mokomosios praktikos tikslus, turinį ir trukmę praktiniams įgūdžiams ugdyti ar prireikus parengti naujas	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba	2009–2010 metai	30	30	valstybės biudžeto lėšos, Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba – iš Užimtumo fondo
	4.1.4. Parengti darbuotojų saugos ir sveikatos temų, kurias darbdaviams rekomenduojama įtraukti į pavojingų darbų mokymo programas, sąrašą darbuotojams, dirbantiems pavojingus darbus, mokyti juos ir šį sąrašą paskelbti Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnybos interneto svetainėje	Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba, Valstybinė darbo inspekcija	2010 metų IV ketvirtis	–	–	–
4.2. Stiprinti Valstybinės darbo inspekcijos vykdomos potencialiai pavojingų įrenginių priežiūros ir pavojingų darbų atlikimo	4.2.1. Apibendrinti Potencialiai pavojingų įrenginių valstybės registro funkcionavimo praktiką, parengti ir įgyvendinti priemones, padedančias efektyviau rinkti, kaupti, apdoroti ir pateikti informaciją darbdaviams ir potencialiai pavojingų įrenginių priežiūros įstaigoms	Valstybinė darbo inspekcija	2009–2010 metai	–	–	valstybės biudžeto lėšos

Tikslas ir uždaviniai	Priemonės	Atsakingi vykdytojai	Įvykdymo terminas	Lėšų poreikis (tūkst. litų)		Finansavimo šaltiniai
				2009 metais	2010 metais	
kontrolę, taip pat įgaliotų potencialiai pavojingų įrenginių techninės būklės tikrinimo įstaigų ir Valstybinės darbo inspekcijos bendradarbiavimą atliekant potencialiai pavojingų įrenginių priežiūrą ir kontrolę						
		Iš viso		44	810	
		iš jų:				
		Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai		44	50	
		Sveikatos apsaugos ministerijai		0	440	
		Valstybinei darbo inspekcijai		0	320	